

RAZGOVOR VINKO FILIPOVIĆ, RAVNATELJ AGENCIJE ZA ODGOJ I OBRAZOVANJE

Istraživanja pokazuju da djevojčice i dječaci već sa 15 ili 16 godina, nerijetko čak i ranije postaju spolno aktivni. Ako prije tog doba neće imati kvalitetne i relevantne informacije vezane za ljubav, poštovanje, odgovornost prema sebi i svom partneru, za opasnosti od spolno prenosivih bolesti, za zaštitu od spolno prenosivih bolesti i neželjene trudnoće, stanje će biti još lošije nego što jest

Od trenutka kada je krajem kolovoza u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta predstavljen kurikulum zdravstvenog odgoja, a koji je krajem rujna i objavljen, ne prestaje takozvana javna rasprava, odnosno uzburkavanje, iritiranje i uzrujavanje javnosti zbog sadržaja samo jednog njegovog dijela – onoga koji se odnosi na spolnu/rodnu ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje. Protivnici predloženog zdravstvenog odgoja neprestano govore o njegovoj neznanstvenoj utemeljenosti, o ideologiziranosti, o uskraćivanju prava roditelja da odlučuju o odgoju vlastite djece. Bio je to dovoljan razlog da odgovore na ta i mnoga druga pitanja potražimo od Vinka Filipovića, ravnatelja Agencije za odgoj i obrazovanje, agencije koja je od Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta dobila zadatak kreiranja kurikuluma.

– Od kada je kurikulum zdravstvenog odgoja predstavljen, o njemu se govori kao o ničemu u posljednjih dvadesetak godina. U početku mi je to bilo simpatično, jer sam povjerovao da je hrvatska javnost senzibilizirana za važnost uvođenja dodatnih sadržaja zdravstvenog odgoja. Naime, brojni podaci govore da ono što su djeca od sada učila o zdravlju, zdravoj prehrani, spolnosti, ovisnosti i nasilničkom ponašanju nije davalo zadovoljavajuće rezultate, a o tome govore i podaci o pretlosti naše djece po čemu smo vodeći u Europi, podaci o preranom konzumiranju duhana, alkohola te o neželjenim maloljetničkim trudnoćama i spolno prenosivim bolestima. Sve su to posljedice nedovoljne edukacije i informiranosti djece i baš zato bi uvođenje zdravstvenog odgoja trebalo smanjiti sve te negativne posljedice – rekao je na početku razgovora Vinko Filipović.

• Kod nas, naravno, ništa ne može proći bez problema.

Pojavile su se određene skupine koje su uvođenje zdravstvenog odgoja vidjele kao ulazak u prostor za koji su one mislile da imaju ekskluzivno pravo. Naime, ministar Jovanović izradu kurikuluma povjerio je Agenciji za odgoj i obrazovanje i u povjerenstvu je bilo devet savjetnika iz područja razredne nastave, biologije, tjelesne i zdravstvene kultu-

Škola ne smije zatvarati oči pred životom

re, pedagogije i sociologije, a uz njih priznati i poznati stručnjaci i znanstvenici, liječnici školske medicine koji se čitav život bave zdravstvenim odgojem, dakle stručno i kompetentno interdisciplinarno povjerenstvo. U dvije godine eksperimentalne primjene njihov će prijedlog kurikuluma proći brojne evaluacije i ukoliko se utvrde neke manjkavosti, kurikulum će biti doraden ili promijenjen u određenim segmentima. Istodobno stručne skupine rade na metodski razrađenim nastavnim jedinicama koje objavljujemo na internetskoj stranici Agencije kako bi ih učitelji, nastavnici i stručni suradnici, koji se ne osjećaju dovoljno pripremljeni, mogli koristiti kao pomoć u provođenju edukacije. Agencija je u proteklom razdoblju organizirala niz stručnih skupova s ciljem osposobljavanja učitelja, nastavnika i stručnih suradnika za što kvalitetniju realizaciju ovoga kurikuluma, a ljudi iz Agencije sudjeluju na brojnim skupovima strukovnih udruga i daju svoj doprinos kad se govori o zdravstvenom odgoju. Dakle, želimo svakom učitelju i nastavniku, ali i svakom roditelju preko mrežnih stranica ili spomenutih skupova, dati kvalitetnu i autentičnu informaciju o zdravstvenom odgoju, jer zdravstveni je odgoj ono što piše u kurikulumu, a ne ono što pojedinci izvlače kao citate iz preporučene literature za učitelje i nastavnike pa onda uznemiravaju javnost i dovode u pitanje stručnost sadržaja zdravstvenog odgoja.

• Zašto se to događa i zašto se zdravstvenom odgoju prigovara zbog nekakvog liberalizma?

Zdravstveni odgoj ne može biti ni liberalan, niti konzervativan, već mora biti stručno i znanstveno utemeljen bez ideoloških odrednica, a upravo oni koji nam spočitavaju da je ideologiziran ideologiziraju ga i javno zagovaraju svoj zdravstveni odgoj. Kao što ne može biti njihova i naša matematika, ili njihova i naša povijest, njihova i naša biologija, tako ni zdravstveni odgoj ne može biti njihov ili naš, jer hrvatske javne škole u sekularnoj državi moraju ponuditi opći standard za sve učenike bez obzira na njihov odgoj u obitelji o kojemu se brinu roditelji. Time nitko ne odriče pravo roditeljima na odgoj i vrijednosti koje roditelji žele da njihova djeca usvajaju. Dapače, mislim da bi obitelji trebala još više sudjelovati u odgoju svoje djece i da to u nizu odgoj-

nih komponenti ne može nadomjestiti škola što se ponekad od roditelja neopravdano očekuje.

• Protivnici ovoga kurikuluma stalno govore o ustavnom pravu roditelja da odlučuju o odgoju svoje djece, ali puno podataka govori da je odgoja u obitelji sve manje.

Škola ni na koji način ne želi uzurpirati odgoj roditelja ili utjecati na svjetonazorska usmjerenja, ali kad je riječ o relevantnim informacijama tu škola svakako ima prostor svoga djelovanja i kad je riječ o prehrambenim navikama, prevenciji pušenja ili konzumacije alkohola pa i o spolnosti. To što su djeca pretila najveću odgovornost snosi obitelj, jer roditelji stvaraju loše prehrambene navike kod vlastite djece, a vrlo često su im i loš primjer kad je riječ o pušenju ili alkoholu. Kad je riječ o spolnoj aktivnosti, mi ne možemo zatvarati oči pred činjenicom da prema istraživanju HBSC-a *Ponašanje u vezi sa zdravljem u djece u školske dobi 2009./2010.* djevojčice i dječaci već sa 15 ili 16 godina, nerijetko čak i ranije postaju spolno aktivni. Ako prije tog doba neće imati kvalitetne i relevantne informacije vezane za ljubav, poštovanje, odgovornost prema sebi i svom partneru, za opasnosti od spolno prenosivih bolesti, za zaštitu od spolno prenosivih bolesti i neželjene

trudnoće, stanje će biti još lošije nego što jest. A zagovornici nekakvog moralnog zdravstvenog odgoja naprosto zatvaraju oči pred životom i žele oduzeti školi onu ulogu koja joj pripada i koju škola ni na koji način nije oduzela obitelji. Škola ne namjerava oduzeti roditeljima ona ustavna prava koja im pripadaju, jer nigdje u kurikulumu nema ideološko-svjetonazorskog utjecaja na odgoj djeteta nego samo nuđenje relevantnih informacija kojima naša djeca u 21. stoljeću moraju raspolagati.

• Protivnici kurikuluma govore da škola nagovara djecu na promiskuitetno ponašanje i spolnu aktivnost.

U kurikulumu nema ni u jednom ishodu, ni u jednoj nastavnoj jedinici ni riječi o zagovaranju pornografije ili promiskuitetnog ponašanja nego naprotiv – upozoravanje na opasnost pornografije do koje djeca mogu doći iz različitih izvora. Također se naglašava odgovornost, vjernost u vezi, ljubav i stabilna veza koje su najbolja zaštita od spolno prenosivih bolesti i prevencija niza drugih problema. Djecu trebaju imati informaciju da imaju mogućnost apstinencije, ali i da, ukoliko stupaju u spolne odnose, trebaju koristiti zaštitu. Škola ne bi imala svoju pozitivnu ulogu ako o tim stvarima ne bi informirala djecu. Šteta je da neki roditelji o svemu tome premalo razgovaraju sa svojom djecom, a mnogi misle čak da o tome i ne treba razgovarati, jer se tabuizira nešto što je dio odrastanja svakog djeteta. Škola ima zadaću da ponudi informaciju i da pokuša prevenirati neželjene posljedice u svim aspektima koje pokriva zdravstveni odgoj. Nemamo pravo zatvarati oči pred činjenicama koje se u dječjim životima događaju, ali zabrinjavajuće je da sve to znaju i oni koji su protiv zdravstvenog odgoja, ali su protiv zato što to vide kao prostor u kojemu vide svoje mjesto iz određenih

ideološko-političkih razloga. Sad se javljaju i neke marginalne političke stranke koje ni po čemu nisu relevantne niti prepoznatljive u javnosti, a odjednom se bave zdravstvenim odgojem. Iz tih krugova stižu prigovori da nije bilo javne rasprave prije donošenja kurikuluma, ali kreiranje kurikuluma vrlo je stručan posao koji rade stručnjaci za određena područja, pa kurikulum bilo kojeg predmeta ne može biti pitanje u kojem će sudjelovati tisuće ljudi. Što se tiče javne rasprave, rekao bih da ona traje već osam godina od trenutka kada se počelo s pokušajima uvođenja zdravstvenog odgoja, a na određen način traje i sada i biti će sve dok je program zdravstvenog odgoja u eksperimentalnoj primjeni.

• Protivnici ovakvog kurikuluma zdravstvenog odgoja jako mu prebacuju gotovo propagandu homoseksualnosti svega vezanog uz različite spolne orijentacije.

Nema nikakve homoseksualne propagande kao što to neki tvrde nego informacija o postojanju dijela populacije neke druge spolne orijentacije. Cilj je kurikuluma da kod djece razvija toleranciju i uvažavanje različitosti pa i u području koje zadire u spolnu orijentaciju svake osobe, jer moramo odgajati našu djecu da ne tretiraju drukčiju spolnu orijentaciju ili bilo kakvu različitost kao nešto čemu se treba fizički suprotstaviti. Sramota je za ovu zemlju svaka vrsta agresije prema bilo kojem obliku različitosti pa i onda kad se radi o homoseksualnim skupinama. Događaju se i danas napadi na takve osobe samo zato što netko misli da je to ne prirodno, opasno i nedopustivo. Od neupućenosti građana još je veća opasnost da o zdravstvenom odgoju govore oni koji misle da o tome nešto znaju, a neupućeni su do te mjere da ne razlikuju spol i rod. Neupitno je da postoji muški i ženski spol, ali po pitanju roda

Zagovornici nekakvog moralnog zdravstvenog odgoja naprosto zatvaraju oči pred životom i žele oduzeti školi onu ulogu koja joj pripada i koju škola ni na koji način nije oduzela obitelji. Nigdje u kurikulumu nema ideološko-svjetonazorskog utjecaja na odgoj djeteta nego samo nuđenje relevantnih informacija kojima naša djeca u 21. stoljeću moraju raspolagati